

แนวทางการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนมุสลิม : กรณีศึกษาเกาะลันตาใหญ่

นางสาวสุชมาลย์ วิริโยธิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม (สหสาขาวิชา)

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LAND USE GUIDELINES FOR TOURISM IN MUSLIM COMMUNITY :
A CASE STUDY OF LANTA YAI ISLAND

Miss Sukhumarn Wiriyothin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Human and Social Development
(Interdisciplinary Program)
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 2008
Copyright of Chulalongkorn University

510288

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนมุสลิม :

กรณีศึกษาเกาะลันตาใหญ่

โดย

นางสาวสุชมาลย์ วิริโยธิน

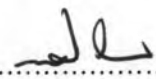
สาขาวิชา

พัฒนามนุษย์และสังคม

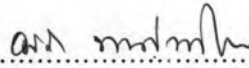
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

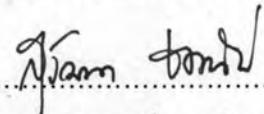
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีณา ชาติานิติ

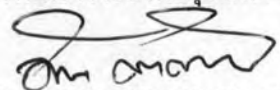
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรพจน์ เปี่ยมสมบูรณ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวีณา ชาติานิติ)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา สานติศาสตร์)

.... กรรมการ
(ดร.นฤมล อรุโณทัย)

สุพุมลย์ วิริโยธิน : แนวทางการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนมุสลิม : กรณีศึกษาเกาะลันตาใหญ่. (LAND USE GUIDELINES FOR TOURISM IN MUSLIM COMMUNITY : A CASE STUDY OF LANTA YAI ISLAND) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ธาดานิติ, 163 หน้า.

ภายหลังเหตุการณ์สันนิบาตเมื่อปี 2547 เกาะลันตาคลายเป็นเป้าหมายใหม่ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่ เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้นทำให้วัฒนธรรมของชาวมุสลิมซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของเกาะเริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยชุมชนมุสลิมบนเกาะนั้นไม่ปฏิเสธการท่องเที่ยว เนื่องจากทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนมุสลิมบนเกาะลันตาในการแบ่งเขตการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว เนื่องจากมีการแบ่งเขตการใช้ที่ดินนั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่จะป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากท่องเที่ยวได้ และนำเสนอแนวทางในการแบ่งเขตการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวที่มาจากความต้องการของชุมชนเอง โดยมุ่งตอบคำถามการวิจัยที่ว่า ชุมชนมุสลิมบนเกาะลันตาต้องการกำหนดการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวอย่างไร เพื่อป้องกันผลกระทบทางลบที่เกิดจากการท่องเที่ยว การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารและการลงภาคสนาม การลงวิจัยภาคสนามนั้นใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์เชิงลึกและสัมภาษณ์กลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวคำสัมภาษณ์ ประชากรที่ศึกษาเป็นทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และชาวบ้านทั่วไป โดยมาจาก 7 หมู่บ้านเกาะลันตาใหญ่

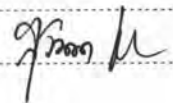
ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ชาวมุสลิมบนเกาะลันตาต้องการแบ่งเขตการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และปกป้องวัฒนธรรม โดยไม่ได้กำหนดเส้นแบ่งเขตที่เป็นสิ่งปลูกสร้าง แต่เป็นการแบ่งเขตการใช้ที่ดินโดยใช้จิตสำนึกรับผิดชอบร่วมกันของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ซึ่ง สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะส่งผลให้ชุมชนต้องการเขตการใช้ที่ดิน 3 เขตด้วยกัน ได้แก่ เขตหวงห้าม เขตเสรีสำหรับการท่องเที่ยว และเขตชุมชน เขตหวงห้าม คือ เขตที่ห้ามนักท่องเที่ยวต่างศาสนาเข้าไป โดยเด็กขาด ได้แก่ ตัวอาคารมัสยิดเพราะเป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมของชาวมุสลิมเท่านั้น ภายในรั้วมัสยิดสามารถเข้าไปได้แต่ต้องมีพฤติกรรมที่ไม่ให้เกียรติสถานที่ เขตเสรีสำหรับนักท่องเที่ยว คือ เขตที่นักท่องเที่ยวสามารถดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการพักผ่อนได้อย่างเต็มที่ซึ่งได้แก่ บริเวณชายหาด บริเวณที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และสถานบันเทิง และสุดท้ายคือ เขตชุมชน คือ เขตที่นักท่องเที่ยวและชาวบ้านใช้พื้นที่ร่วมกัน นักท่องเที่ยวที่เข้ามาควรให้ความเคารพในวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิม เขตชุมชนนี้สามารถแบ่งได้เป็นเขตชุมชนตะวันตกและชุมชนตะวันออก ซึ่งชุมชนฝั่งตะวันออกต้องการที่จะปกป้องวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมไว้มากกว่าที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ขัดแย้งกับศาสนา จึงต้องการให้การท่องเที่ยวในเขตนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สาขาวิชา พัฒนานานุชนีย์และสังคม
ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

4889153020 : MAJOR HUMAN AND SOCIAL DEVELOPMENT

KEYWORDS : LAND USE / LANTA YAI / MUSLIM COMMUNITY / TOURISM / ZONING

SUKHUMARN WITIYOTHIN : LAND USE GUIDELINES FOR TOURISM IN

MUSLIM COMMUNITY : A CASE STUDY OF LANTA YAI ISLAND. ADVISOR :

ASST. PROF. SUWATTANA THADANITI, Ph. D., 163 pp.

After the tsunami in December 2004, Lanta Island has become a new target area for tourism in Krabi Province. This phenomenon has adversely affected the culture of the majority Muslims living on the island. Muslims can not reject tourism since they rely heavily on tourism as their main source of income. At the same time they still want to preserve their culture. This thesis aims to study the needs of Muslim community on Lanta Island on land classification for tourism. This strategy is one way to prevent the negative impact of tourism on the people. This research also attempts to find an answer on how to identify tourism area which would reduce the negative impact on their culture and identity. This research is based on literature review and extensive field research. The field research comprised of community survey, in-depth interview, and group interview. Tools used during this research were mainly interview of key informants including community leaders, religious leaders, and support villagers from 7 areas in Lanta Island.

The result of the study the hypothesis that Muslims on Lanta Island want to classify their land use separately for tourism purposes. This classification does not mean drawing border lines with visible buildings, but by agreeing on shared responsibility of the people in the community and the tourists, in order to avoid adverse impact of tourism on religious belief and daily lives routine. The community recommends that land be classified into three categories: restricted-zone, free-zone, community-zone. Restricted-zone is an area that non-Muslims can not enter including inner compound inside the mosques which are used for religious practice for Muslims. Tourist can enter the mosque surrounding perimeter but they must show respect when visiting. Free-zone is an area where tourist can fully implement their activities. These areas include the beach, tourists housing area, and entertainment area. Lastly community-zone is an area where locals and tourist can utilize. Tourists want to visit this area should pay respect to the Muslim culture. The area can be divided into western community-zone and eastern community-zone. The eastern side can preserve their culture and their ways of life without having to changes in ways which would contradict their religious belief and way of life.

Field of Study : Human and Social Development

Student's Signature

Academic Year : 2008

Advisor's Signature

[Handwritten signatures]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดเริ่มต้นจากการที่ผู้วิจัยได้เริ่มเข้าร่วมเป็นหนึ่งในคณะวิจัย “แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเกาะลันตาใหญ่” การลงภาคสนามในครั้งนั้น ทำให้เกิดคำถามการวิจัยต่อมาที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คำถามการวิจัยนี้ไม่ได้เกิดจากตัวผู้วิจัยเอง แต่เป็นคำถามที่เกิดขึ้นจากการได้ร่วมพูดคุยกับพี่น้องบนเกาะลันตาที่ตระหนักถึงผลกระทบที่จะตามมาจากการท่องเที่ยว ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่น้องบนเกาะลันตาทุกคนเป็นอย่างมากที่ได้ให้แง่คิดให้ความช่วยเหลือ ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ให้ความเป็นกันเอง ตลอดเวลาที่ไปเก็บข้อมูลบนเกาะ

รศ.ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ คือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และเป็นผู้หนึ่งที่ทำให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้าร่วมในการจัดทำแผนบทฯ อาจารย์เป็นผู้สนับสนุนและชี้แนวทางให้เกิดความเข้าใจในงานที่ทำซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในการทำวิจัย นอกจากนี้ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านเป็นผู้ที่ผู้วิจัยนับถือและศรัทธาในผลงานวิจัย และนำสิ่งที่ท่านสอนมาเป็นแนวทางในการเป็น “นักวิจัยที่ดี” ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณ ณ ที่นี้

ครอบครัว เป็นกำลังใจและกำลังทรัพย์ที่สำคัญในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ รักและขอบพระคุณสุดหัวใจ โดยเฉพาะแม่และพี่ชายที่เป็นห่วงและกระตุ้นให้มีกำลังใจเสมอ

เพื่อน พี่ น้องทุกคน ขอขอบคุณทุกคนที่ให้กำลังใจเสมอมา คนที่เป็นห่วงและให้กำลังใจมีมากมาย จนคิดว่าเขียนชื่อทุกคนลงไปบนหน้านี้ไม่พอแน่ๆ แต่อยากให้ทุกคนรู้ว่าไว้ว่า ทุกคนเป็นกัลยาณมิตรเสมอ และที่สำคัญขอบคุณเป็นพิเศษ คือ เพื่อนใหม่แปลกหน้าที่เจอที่เกาะลันตา ที่ทำให้ชีวิตของผู้วิจัยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ขอขอบคุณทุกคนที่รักกัน

และสุดท้ายต้องขอบคุณเกาะลันตา ผู้วิจัยรักเกาะลันตา และเชื่อว่าเกาะลันตาก็รักผู้วิจัยเช่นกัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 โจทย์คำถามการวิจัย.....	2
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 ข้อยกเว้นการวิจัย.....	3
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	5
2.1.1 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	5
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบทางลบด้านสังคมวัฒนธรรมที่เกิดจาก การท่องเที่ยว.....	9
2.1.3 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยว.....	15
2.1.4 แนวคิดการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว.....	18
2.1.5 หลักของวัฒนธรรมอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	21
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนา การท่องเที่ยว.....	27
2.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินและ การแบ่งเขตการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว.....	28

บทที่	หน้า
2.2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว.....	31
2.2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมุสลิม.....	32
2.2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับจังหวัดกระบี่และเกาะลันตา.....	36
2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
3.1 ประชากร.....	39
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
บทที่ 4 ชุมชนมุสลิมบนเกาะลันตา.....	43
4.1 สภาพทั่วไปของเกาะลันตาใหญ่.....	43
4.1.1 ลักษณะทางกายภาพ.....	43
4.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ.....	44
4.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ.....	44
4.1.4 การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	44
4.1.5 สภาพเศรษฐกิจ สังคม และประชากร.....	45
4.1.6 การเดินทางภายในเกาะ.....	46
4.2 สภาพทั่วไปของหมู่บ้านตัวอย่าง.....	47
4.2.1 บ้านพระแอะ.....	47
4.2.2 บ้านคลองโตบ.....	50
4.2.3 บ้านคลองนิน.....	54
4.2.4 บ้านทุ่งหีบเพ็ง.....	57
4.2.5 บ้านเจ๊ะหลี่.....	60
4.2.6 บ้านหัวแหลม.....	62
4.2.7 บ้านเกาะปอ.....	65
บทที่ 5 สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะลันตา.....	71
5.1 การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกสร้างที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	71
5.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวบนเกาะลันตา.....	81

บทที่	หน้า
บทที่ 6 แนวทางการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยวตามความต้องการของชุมชนมุสลิมบน เกาะลันตา.....	85
6.1 เขตหวงห้าม.....	87
6.2 เขตเสรีสำหรับการท่องเที่ยว.....	93
6.3 เขตชุมชน.....	102
บทที่ 7 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	130
7.1 สรุปผลการวิจัย.....	130
7.2 ข้อเสนอแนะ.....	133
7.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน.....	133
7.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานราชการ.....	135
7.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	137
7.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป.....	138
รายการอ้างอิง.....	140
ภาคผนวก.....	144
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	163

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	หมู่บ้านที่เลือกศึกษาและตำแหน่งที่หมู่บ้านตั้งอยู่ของเกาะ.....	39
2	แสดงการสรุปรายละเอียดของหมู่บ้านตัวอย่าง.....	40
3	แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบนเกาะลันตาใหญ่ทางฝั่งตะวันตกก่อนที่มี การท่องเที่ยวเข้ามาและการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา.....	76
4	แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบนเกาะลันตาใหญ่ทางฝั่งตะวันออกก่อนที่มี การท่องเที่ยวเข้ามาและการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา.....	79
5	เปรียบเทียบแนวคิดเขตการใช้ที่ดินของนักวิชาการด้านผังเมือง การแบ่งเขตการ ใช้ที่ดินของอุทยานแห่งชาติบูนาเคน และเขตการใช้ที่ดินตามต้องการของชุมชน มุสลิมบนเกาะลันตา.....	85

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความสมดุลของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	8
2	แนวคิดวงจรชีวิตของการท่องเที่ยวของ Butler R.W.....	13
3	กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	37
4	แผนที่หมู่บ้านที่เลือกทำการศึกษา.....	43
5	แผนที่สังเขปบ้านพระแอะ.....	49
6	แผนที่สังเขปบ้านคลองโตบ.....	53
7	แผนที่สังเขปบ้านคลองนิน.....	56
8	แผนที่สังเขปบ้านทุ่งหีบเพ็ง.....	59
9	แผนที่สังเขปบ้านเจ๊ะหลี.....	61
10	แผนที่สังเขปบ้านหัวแหลม.....	64
11	แผนที่สังเขปบ้านเกาะป่อ.....	67
12	สภาพแวดล้อมโดยรอบชุมชนฝั่งตะวันตกมีร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ทั่วไป.....	74
13	สถานบันเทิงที่เกิดขึ้นตามชายฝั่งตะวันตก.....	75
14	มัสยิดบ้านคลองโตบที่อยู่ติดกับรีสอร์ตและร้านอาหารสไตล์ยุโรปห่างกันเพียง ช่วงชอยกัน.....	86
15	กุโบร์บ้านพระแอะซึ่งอยู่ปากทางเข้ากุ๊ตเคย์รีสอร์ต.....	86
16	กุโบร์ของตระกูลหนึ่งซึ่งอยู่บริเวณชายหาดคลองโตบ.....	87
17	ตัวอย่างแสดงพื้นที่บริเวณมัสยิดที่อยู่ในส่วนที่อนุญาตและไม่อนุญาตให้ นักท่องเที่ยวเข้าไป.....	90
18	รีสอร์ตแห่งหนึ่งที่ติดป้ายประกาศห้ามบุคคลภายนอกเข้าไป.....	98
19	บริเวณชายหาดคลองนินซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมมาปาร์ตี้ริมชายหาด.....	100
20	แสดงทิศทางการเจริญเติบโตของการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	103
21	เด็กสวีเดนที่เข้ามาเล่นในบ้านชาวบ้าน.....	106
22	น้ำจากเทือกเขาไหลท่วมถนนเนื่องจากทางระบายน้ำถูกถมทับ.....	108
23	ชายหาดบริเวณหน้าองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่.....	111
24	ป้ายห้ามเข้ายามวิกาลบริเวณทางเข้าองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะลันตาใหญ่....	111

25	ตัวอย่างร้านค้าแห่งหนึ่งที่อยู่ติดทางหลวงชนบทสายศาลาด่าน-สังกาบุรี.....	112
26	ตัวอย่างการแต่งกายที่ชาวมุสลิมบนเกาะลังกาดำยอมรับได้เมื่อนักท่องเที่ยวออก บริเวณที่พัก.....	115
27	บ้านคลองนินบริเวณฝั่งตะวันตก.....	116
28	ทะเลทางฝั่งตะวันออกของเกาะลังกาดำที่มีเกาะน้อยใหญ่ล้อมรอบเหมาะสำหรับ เป็นที่พักของเรือ.....	123
29	เรือยอร์ชที่เข้ามาจอดบริเวณท่าเรือศรีราชา ฝั่งตะวันออก.....	124
30	บ้านของชาวมุสลิมบนเกาะปอดที่มีนักท่องเที่ยวมาพัก.....	128